

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 22/180-5
Saksbehandler Torill Neset

Utvalg	Møtedato
Kommunestyret	22.09.2022

Etablering av frisklivssentral

Kommunedirektørens forslag til vedtak

1. Kommunestyret vedtar å prioritere å sette av midler til en 100% stilling som frisklivs koordinator fra og med 2023 med autorisasjon som fysioterapeut og delfinansiering som fremgår av saksframlegget.
2. Kommunestyret godkjenner kjøp av lokale til frisklivssentral på Brokelandsheia, innenfor allerede vedtatt investeringsramme for posten «Kjøp areal bolig- og næringsformål» i 2022. Låneopptak holdes uendret. Lokalet er i tillegg til frisklivssentral tenkt å fungere som et sosialt møtested.

Vedlegg

Bakgrunn (Fakta)

Gjerstad kommune har i flere år hatt målsetting om å komme i gang med etablering av frisklivssentral for å fremme fysisk og psykisk helse og forebygge eller begrense utvikling av sykdom, bidra til helhetlige, koordinerte helsetjenester og til utjevning av sosiale ulikheter i helse, hvor brukerne, pårørende og frivillige brukes som ressurser.

Frisklivssentralen er en helsefremmende og forebyggende kommunal helsetjeneste. Målgruppen er personer med sykdom eller økt risiko for sykdom, og som trenger støtte til å endre levevaner og mestre helseutfordringer. Tilbudet kan være aktuelt både som forebygging, begrense utvikling av sykdom og som del av et behandlings- og/eller rehabiliteringsforløp.. Det gjelder for eksempel hjelp til røykeslutt, hjelp til mestring av belastning og depresjon og støtte til opprettholdelse av god ernæringsstatus og fysisk aktivitet under og etter behandling. Tilbudene ved frisklivssentralen er en del av det samlede lærings- og mestringstilbudet i kommunen.

Enhet helse og omsorg har søkt midler fra tilskuddsordningen «etablering og utvikling av kommunale frisklivs-, lærings- og mestringstilbud 2022» som administreres av fylkeskommunen og fått innvilget kr. 175.000 for 2022. Fylkeskommunen har signalisert at kommunen kan forvente å få tilslag på tilskuddssøknader for ytterligere 2 år.

Gjerstad kommune har deltatt i prosjektet *bærekraftige helse- og omsorgstjenester* i Østre Agder. Det er i den forbindelse jobbet med å utvikle en helhetlig innsatstrapp med fokus på flere lavterskel tilbud og etablering av flere forebyggende/helsefremmende tilbud. Hensikten med prosjektet har vært å tilrettelegge for at innbyggerne kan være mest mulig selvstendige, tilrettelegge for tidlig innsats og utsette/unngå behov for tjenester høyere opp i innsatstrappa. Gjerstad har behov for å etablere nye tilbud/tjenester for å i enda større grad tilrettelegge for forebyggende og helsefremmende arbeid og sikre bærekraftige helsetjenester i årene fremover. Det er dannet en arbeidsgruppe i Gjerstad kommune som skal arbeide videre med innsatstrappa, med fokus på de lavere trinnene i trappa (lavterskel helsefremmende og forebyggende tilbud) og fremtidige behov

for helse- og omsorgstjenester i kommunen. Gruppen består av politikere, tillitsvalgte, verneombud og administrasjonen.

Folkehelseprofilen for Gjerstad for 2022 viser at kommunen har en del helseutfordringer. Kommunen kommer signifikant dårligere ut når det gjelder andel uføretrygdde i aldergruppen 45-66 år, muskel- og skjelettplager og psykiske sykdommer/lidelser. Og kommer også dårligere ut når det gjelder overvekt/fedme og har lavere forventet levealder enn landsgjennomsnittet ¹.

Vurderinger:

I den senere tid har det aktualisert seg et behov for å fremskynde satsingen på frisklivssentral, ikke minst siden gruppetreningstilbudet som noen av fysioterapeutene med driftsavtale har drevet er blitt lagt ned på kort varsel begrunnet i svært høye strømutfgifter. Det har vært nevnt at 88 personer har mistet sitt verdifulle tilbud. Gruppetrening vil være en vesentlig del av tilbudet til frisklivssentralen, sammen med andre folkehelse- og rehabiliteringstiltak.

Den ovennevnte arbeidsgruppen som jobber med fremtidens helse- og omsorgstjenester har satt frisklivstiltak og frisklivssentral høyt på prioriteringslisten for å styrke tilbudet av tjenester på de lavere trinnene av innsatstrappa.

På kort sikt kan kommunen til tross for stor arbeidsmengde klare å kunne gjennomføre gruppetreninger inntil 2 ganger i uka med kommunens fysioterapeut og ergoterapeut. Noen brukere som får individuell behandling eller mottar hverdagsrehabilitering kan etter vurdering delta på gruppetrening isteden. Dette krever innkjøp av utstyr for kondisjonstrening (ellipsemaskin, tredemølle, ergometersykler), styrke-/treningsapparater og basistrening for ca. kr. 200.000 inkl. mva., dette ved å kjøpe noe av utstyret brukt, og gjerne av Gjerstad Fysioterapi dersom det ikke er solgt. Investeringen i utstyret kan gjøres innenfor budsjettert investeringsramme til helse og omsorg, og krever ikke tilleggsbevilgning. Dette tilbudet kan komme på plass raskt og være tilgjengelig for alle som ønsker det av de som mistet sitt gruppetreningstilbud, i tillegg til eksisterende gruppetreningstilbud hos Stewarts Fysioterapi.

Kommunedirektørens vurdering er at frisklivssentralen i Gjerstad bør plasseres på Brokelandsheia, der mange av de aktuelle brukere bor, og i samme område hvor det nå nedlagte tilbudet om gruppetrening har vært lokalisert. Her finnes det også kafeer og planer om å opprette sosiale møteplasser. En frisklivssentral vil også tilby gruppetilbud som lærings- og mestringskurs, undervisning og støttegrupper. Ved å ha et møterom til dette vil en også kunne ha en sambruksverdi ved at lag, foreninger og brukerorganisasjoner kan låne lokalet eller være med å arrangere aktuelle kurs. Møterommet kan også disponeres av kommunen. Kommunen arbeider for tiden med mulighet til å få kjøpe et egnet lokale til formålet, med god beliggenhet.

Dersom vi skal etablere en frisklivssentral må man i tillegg til å ha egnede lokaler ansette en frisklivs koordinator. Kommunedirektøren foreslår at det søkes etter en person i 100% stilling og at det ved utlysning settes krav om norsk autorisasjon som fysioterapeut. Helse og omsorg har søkt og fått innvilget tilskudd til 25% stilling for 2022, og kan forvente å få tilslag på søknader for inntil to år til. Kommunen kan få årlig tilskudd fra Helfo for fastlønte fysioterapeuter for tiden på kr. 227.000, i henhold til [Forskrift om fastlønnstilskudd til delvis dekning av kommunenes utgifter til fysioterapitjenesten - Lovdata](#). Det er et vilkår for fastlønnstilskudd at stillingen utgjør mer enn 1/3 av full stilling og er tillagt kurative oppgaver utenfor institusjon, dette kravet vil oppfylles. For å finansiere en 100% stilling kreves det i tillegg ca. kr. 350.000,- som må tilføres budsjetttrammen for helse og omsorg fra og med 2023. Om kommunestyret gir klarsignal må vi prioritere å få utlyst stillingen raskt for å sikre tilstrekkelig tid til å jobbe med etablering og drift av frisklivstilbudet på litt lengre sikt.

Gjerstad kommune har allerede god fysioterapeutdekning, men behovet ut fra folkehelseprofilen og demografien kan tilsa et større behov for fysioterapibehandling i befolkningen enn i andre kommuner. Ved å ansette en fysioterapeut som frisklivs koordinator kan denne personen også bidra med å gi individuell behandling i perioder med stor etterspørsel, og derved bidra til at Gjerstad har en mer robust, stabil og forutsigbar fysioterapitjeneste.

¹ FHI (2022). Folkehelseprofil 2022 Gjerstad. Hentet fra <https://www.fhi.no/hn/folkehelse/>

På lengre sikt vil Gjerstad kommune planlegge for å bygge flere omsorgsboliger/trygghetsboliger lokalisert på Brokelandsheia med kort vei til service- og sentrumsfunksjoner, og i tråd med tankegangen bak «Leve hele livet». I tilknytning til disse bør det være fellesarealer for sosialt samvær med andre både inne og ute. Da vil lokalene til frisklivssentralen kunne bli et slikt sosialt samlingspunkt. På litt lengre sikt kan det vurderes å opprette en base for hjemmetjenesten i tilknytning til lokalene, med sikte på optimal utnyttelse av bygget/lokalene.

Driftsmessige konsekvenser

Det vil være en årlig kostnad til drift av frisklivssentral med lønn etc. til frisklivs koordinator, men på den annen side vil satsingen på forebygging, friskliv, aktivitet etc. føre til at flere av bygdas innbyggere får flere gode år med mindre helseplager og utsette behovet for mer omfattende helse- og omsorgstjenester. Dette er selvfølgelig ikke mulig å sette opp mot hverandre i et regnestykke med eksakte svar.

Konklusjon

Kommunestyret anbefales å fatte vedtak i samsvar med innstillingen.